

L'Esquella de la Torratxa

Any XLI :: Número 2115

15 cèntims = Atrassats 30

Barcelona, 24 de Juliol de 1919

SANT PERE, DES DEL CEL

—Valga'm Deu, i quin conflicte!
El món se'ns ha cap-girat!...

Vapors TAYÁ

LINIES REGULARS DE PASSATGERS

Per a Havana i New Orleans sortirà, el 30 d'aquest mes, el magnífic trasatlàntic

P. CLARÍS

Admetent passatge en 1.ª, 2.ª i 3.ª classe

Esmerat servei.- «Diner Concert».-Bar.-Perruqueria.-Il·luminació elèctrica.-Telegrafia sense fils

Servei bisetmanal entre BARCELONA i GÈNOVA per vapors rapidíssims de gran luxe

Per a passatges dirigir-se a les oficines

FILLS DE JOSEP TAYÁ, S. en C.

Josep A. Clavé, 2 ..... Telèfons 841-A., 3026-A., 5506-A., 5507-A.

GRANS MAGATZEMS

DAMIANANS

EXPOSICIO I VENDA
D'ARTICLES PER A

Taula, Cuina i Regalo

SECCIÓ ESPECIAL

Preu únic: **3,25** pessetes

REBAIXA DE PREUS en vestits i barrets de fantasia per a Senyora i nena

BARRETS DE PALLA

ARTICLES PER A VIATGE, SPORT I BANY

Neveres i geladores

Mobles de fusta, metall i vimet. - Taules, bancs i cadires per a jardí
Bruses, Boas, Roba blanca, Ombrel·les, Bastons, Paraigües, Vanos, Guants, Camiseria, Gèneres de punt, Calçats, Màquines parlants, Juguets, etc., etc.

SOLER i TORRA GERMANS

BANQUERS

VALORS - GIROS

CANVI - CUPONS

Rambla d'Estudis, 13 i Bonsuccés, 1

Blocks NOTES

A DEU CÈNTIMS

BAZAR DE LA UNIÓN

Unió, 3. - BARCELONA

El mejor disolvente de los uratos
Acopia de las vías urinarias
Ósticos nefríticos
Reuma articular
Nefritis
Rifos
Gota

UROMETINA

Se venden: Urotropina - Hexametileno tetramina - Formina
PÍDASE
folleto explicativo. Muestras
a los señores médicos
Agte gen.: S. NAVARRO
Rambla del Centro, 8 y 10-Barcelona

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
Llibreria Espanyola-Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ:

Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes., Estranger, 5

Les darreres hostilitats

DURANT la guerra, els nostres francòfils ho eren més que els propis francesos, i els germanòfils eren més germanòfils que els alemanys. Es una nova forma de les nostres guerres civils—es deia. Potser sí... Però, a Espanya, la galeria sempre ha sentit més que els propis actors. En Lerroux i En Cambó no s'odiaven com els regionalistes i radicals, i En «Joselito» i Belmonte no es llencen els rencors que divideixen els belmon-

tins i gallins. Ara, els datins i maurins s'han declarat nova guerra, mentre En Dato i En Maura es feien visites cortisanes.

Ja s'havia dit: La pau ha mort les filies. Error. Amb la pau han tornat les filies. Davant els llençols dels cinemes tornen a barallar-se amb motiu de la projecció de la pel·lícula que mostra la signatura del tractat de Versalles i de la desfilada de les tropes victorioses per l'Arc de Triomf.

Oh, espectacle curiós i inconscient! Apareixen En Clemenceau i En Wilson. De la foscor de les sales esclaten entusiastes aplaudiments. El germanòfil xiuxiueja o xiula. Surten els delegats alemanys. Els germanòfils aplaudeixen, i els francòfils, sempre civils, callen. I la pau del món és rebuda a Barcelona amb guerra. Però, en els francesos, s'ha suscitat un dubte. Qui aplaudeix els delegats alemanys? Els germanòfils? Els neutrals? Si són els germanòfils tenen una descortesia cruel, perquè saluden els alemanys quan apareixen per la signatura i, en canvi, quan es retiren, després de la consagració definitiva de llur venciment, resten silenciosos. Es clar que el germanòfil que així procedeix roman fidel a la seva psicologia d'amador de la força, aplaudint l'alemany abans de signar i menyspreant-lo després de fer-ho. Es decanten, doncs, els francòfils per l'explicació de la neutralitat afectuosa.

Els que aplaudeixen els vençuts són els bons barcelonins neutrals que desitgen conservar la fama d'arxiu de la cortesia que té la nostra ciutat; els senyors Esteves que volen pau per a tots i tranquil·litat per a ells; potser els supervivents de la unitat moral d'Europa; tal volta els misericordiosos, que compadeixen els que perden, l'eterna «claque» sentimental.

La pel·lícula de la pau mou una mica de guerra a l'«Eldorado», fa créixer les hostilitats a l'«Ideal Cine», obté la unanimitat del públic, sempre francòfil, en els cinemes del districte V, i, quan arriba al Paral·lel, mobilitza el sindicalista, que s'aixeca intransigent . . . . .

. . . . . La pau la deixa signar en pau, la gentada obrera que s'agombola, per exemple, al «Cine Monumental»; però, arribat el passeig triomfal dels vencedors per París, el sindicalista xiula. No xiula ni a la França ni a l'Anglaterra ni als Estats Units . . . . .

. . . . . Si sortissin després els alemanys també els xiularia. Ho ha escoltat als mítings que tots són imperialistes; va llegir en la *Soli* que a tot arreu hi havia militarisme, i fa guerra a la guerra, bufant entremig de dos dits per mà, posats a la boca.

Què hi farem? Com a França i Alemanya, aquí tindrem els nostres veterans de la guerra. L'any cinquanta seran tan germanòfils i francòfils com ara, perquè, si Catalunya és la terra de l'avenç, és també la terra de la tradició. Precisem més dient que és la terra on més perduren les coses. D'En Castelar no'n resta sinó el monument de Madrid i els possibilistes de Reus; d'En Pi i Margall la família i els federals de l'Empordà; d'anarquistes ja no n'hi ha sinó a Barcelona, i si a la cort tenen milicians encara, i nosaltres no, és perquè aquí, per a què desapareguessin els veterans de la Llibertat, fou necessari pendre'ls-hi les armes. L'any 2000 els republicans aniran a portar corones al cementiri de Sarrià, i els carlins a Montalegre. Aquí és on hi ha més «cases fundades en l'any...» que enlloc; aquí els diaris més vells, com *El Brusi*; aquí les organitzacions populars més antigues, com els chors d'En Clavé; aquí les processons que han de venir de l'edat mitjana, com la de la Bona Mort. Estem segurs que encara queden elements de la colla de Sant Mus i que, per algun poble, segueix l'homenatge a En Guimerà.

Morirà a Londres el supervivent immortal de Trafalgar; a França el de Waterloo—que estem segurs que encara viuen—; a Buenos Aires els que aconseguiren el tirà Rosas; desapareixeran tots els voluntaris de totes les guerres, i subsistirà el francòfil i el germanòfil. Quan serem vells, en un circ, davant d'un soldat alemany o d'un de

francès, sorgirà un aplaudiment. —I ara, què fa aquest senyor?—ens preguntaran els néts. Farem memòria i els hi explicarem la divertida història dels germanòfils i dels francòfils, que ells no entendran, com nosaltres no enteníem a l'avi quan ens parlava fervorosament del rei don Amadeu.

PARADOX

MUNICIPALESCA

Per fondo que el pou se faci...

En el nombre considerable de problemes aparentment insolubles amb que compta la Ciutat i que pesen damunt dels regidors que al Consistori se succeeixen, hi figura el de l'abastiment d'aigües, més llarg i més costós que el de les Subsistències, posem com a exemple de assumptes importants, qual remei no s'obira per enlloc, no obstant i la munió de notes oficioses que des de fa molt temps venen facilitant-se a la Premsa. Qual final no entreveiem, malgrat les copioses iniciatives fetes públiques per les comissions i delegacions municipals nomenades per a abaratir els articles de consum indispensables per a que les classes mitja i popular, quants vivim d'un sou o de l'esforç individual, poguem allò que se'n diu «anar tirant».

Per a expressar lo dificultós i lo durader d'una feina, per a significar d'una manera expressiva lo interminable d'un assumpte, tenim a Barcelona un ditxo popular san-

(Un dia o altre... i un bè negre).

cionat pel temps. Diu la nostra gent quan vol referir-se a lo que havent sigut començat, no té solució, o al menys no s'entreveu l'acabament:

—«Dura més que l'obra de la Seu».

Doncs d'aquí en avant sempre que tingui el poble necessitat d'esmentar gràficament qualsevol fet o empresa de tardana resolució, podrà exclamar sense por de caure en pecat d'injustícia:

—Costa més que la portada de les aigües.

I no certament perquè manquin idees ni projectes en tema com aquest, de importància capdal per a la vida de la urb. Gaire bé no transcorre un mes sense que apareixi a la llum pública el nom d'un patrici posseïdor de la clau que ha de desxifrar-nos el misteri que embolcalla el problema de les aigües; sense que surti un propietari o coneixedor exacte dels caudals de líquid indispensables a resoldre per a sempre més l'escassetat que, encara que sembli paradoxa, ens ofega.

Fa pocs dies ha donat un geòleg, el senyor Albert Carsi, una conferència al Saló de Cent apropòsit d'aquesta qüestió vital.

El senyor Carsi no vol anar a cercar a fora lo que segons afirma, tenim a casa amb abundó. Res de projectes més o menys fantàstics. Res de conduccions cares i costoses. El subsol de la ciutat basta, segons ell, a donar-nos les deus d'aigua per les que d'anys i anys venim sospirant... i barallant-nos.

Moisès obtinguè l'aigua amb sols ferir una pedra amb la punta de la seva vareta. El senyor Carsi assegura poder-la extreure de sota terra, mitjantsant la construcció d'uns pous qual sistema preconitza.

Té raó o parteix d'un erro?

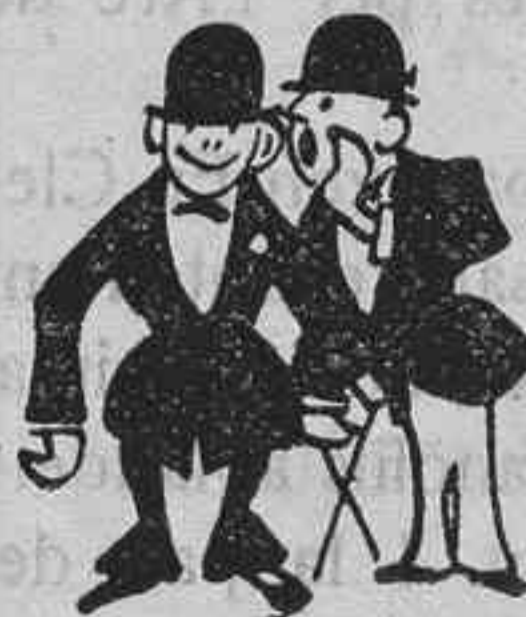
Vagin-ho a saber.

Lo cert, per ara, és que es tracta de pous, i que segons se desprèn dels preparatius fets pel senyor Carsi, aquest sol·licita per a portar a terme el seu projecte, l'apoi del Consistori.

Amb la idea del pou, pot el senyor Carsi arribar a convence'ns de la bondat del seu plan.

La pensada de recorre al Municipi ens diu per endavant que no serà del fons d'aquest pou d'on precisament sortirà la veritat.

JUST

A CAU.....
D'ORELLA

Les estranyes troballes

Nosaltres llegim sempre un per un tots els objectes depositats pels municipals en la Majordomia de l'Ajuntament i pels tramviaris en la seva direcció. Els objectes perduts i trobats són sempre els mateixos. Són bastons, són mantellines, són claus, són devocionaris, algún portamonedes, molt pocs, i són, sobre tot, paraigües. El paraigües, com que's treu per prevenció, naturalment, se perd sempre. El paraigües, si els objectes tinguessin ànima, seria el que podria dir que l'home és l'animal més ingrati.

BARCELONA ANTIHIGIÉNICA

—Caram, caram!... Es veu que ja hi torna a haver epidèmia!..

Però en anys i anys de lectures d'objectes perduts, mai havíem topat amb una pèrdua com la que aquests dies se comenta a l'Ateneu Barcelonès. A l'Ateneu s'ha perdut la bona voluntat intel·ligent, les precaucions esperituals, el bon sentit, i és de creure que ara essent president En Francesc Matheu, enemic de les Normes Ortogràfiques del Institut, se perdran les «is» llatines.

Aquests preliminars semblaran excessivament prolixes. Doncs encara necessiten una nova ampliació. A l'Ateneu s'avisen les troballes en una pissarra colocada a l'entrada, on posen els comunicats: «Se ha encontrado una petaca», o bé una clau, o un bastó. Una vegada se varen perdre unes ulleres. Ja era estrany. Després «una quantitat de diners». Més estrany, encara. I ara...?

Penseu en tot lo que puguin oblidar les mans, en tot lo que pot caure de les butxaques. Inútil, inútil tota imaginació. En la pissarra de l'Ateneu va aparèixer aquest avís:

SE HA ENCONTRADO UN TESTAMENTO

L'activitat d'En Bagaria

El gran Bagaria és un home negatiu. Quan un dia el desafiaren a l'Havana, se negà a anar al terreny de l'honor, perquè ell certificava amb la seva firma que no en tenia d'honor. A l'endemà li oferiren un banquet. Quan se'l mira un, se decanta per a afirmar que no és català, però que tampoc és castellà. Té quelcom de indio, però s'acaba per afirmar que tampoc ho és de indio. Si parla castellà ho fa tant a la catalana, que les transgressions filològiques són tan infinites com quan torna, vingut de Madrid, a parlar català. Si examina el seu art diu: —Jo no sóc un caricaturista, sóc un pintor.— Els pintors rectifiquen: —En Bagaria no és un pintor, és un gran caricaturista.

En Bagaria ens ha visitat, comissionat per a portar els pintors catalans a la pròxima exposició de Bilbao. L'hem trobat en tots els bars, en tots els cafès, en tots els teatres, negre com abans, xerraire com abans, gesticulant com abans.

—I bé, Bagaria—li hem preguntat,—treballeu molt?

En Bagaria ha fet una ganyota més, contraient la galta i extenent el llavi, i amb un gest d'aclaparat ha respost:

—No; no hi ha ambient pel treball.

La cançó del jovent

A la joventut escolar catalana

Germans, ja som al temps:
prenem sement i arada;
els camps ja són tampirs,
la rella és ben lleussada.

Amb la fatal tempesta qu'hem passada,
quina saó, germans, que hi trobarem!

Sembrem,
sembrem,
demà... ja cullirem!

El camp ben espurgat
l'anyada té segura.
El blat treu bon fiol
quan té l'arrel ben pura.
N'hem de arrencar tot herba de malura,
per fer florí'l Terror que tant aimem.

Sembrem,
sembrem,
demà... ja cullirem!

De aquell forment tant ros
ens cal fer la sembrada.
Mudar cal la sement,
si és la sement migrada.
Caurà el llamp? Vindrà mala ventada?
A Vos, senyor, els camps confiarem.

Sembrem,
sembrem,
demà... ja cullirem!

Els erms vindran en flor
al bes de l'aura hermosa.
Tan sols s'hi escoltaran
alegres cants d'alosa.
Les prades flairaran com una rosa
i un sol de maig sens fi brillar veurem.

Sembrem,
sembrem,
demà... ja cullirem!

Ja ho crec, que cullirem!
Nostra llevô és sagrada,
Del cim del Montserrat
temps ha que l'hem copsada.
Feixuga com la Creu és nostra arada...
més, fort el puny, ja mai la jaquirem!

Sembrem,
sembrem,
demà... ja cullirem!

Germans, no hi ha perills;
fugida és la tempesta:
ja l'Arc de Sant Martí
llueix sul nostra testa...
Alcem, germans, alcem est cant de Festa,
i amunt els cors! i a feinejar cuitem!

Sembrem,
sembrem,
demà... ja cullirem!

RAMON MASIFERN

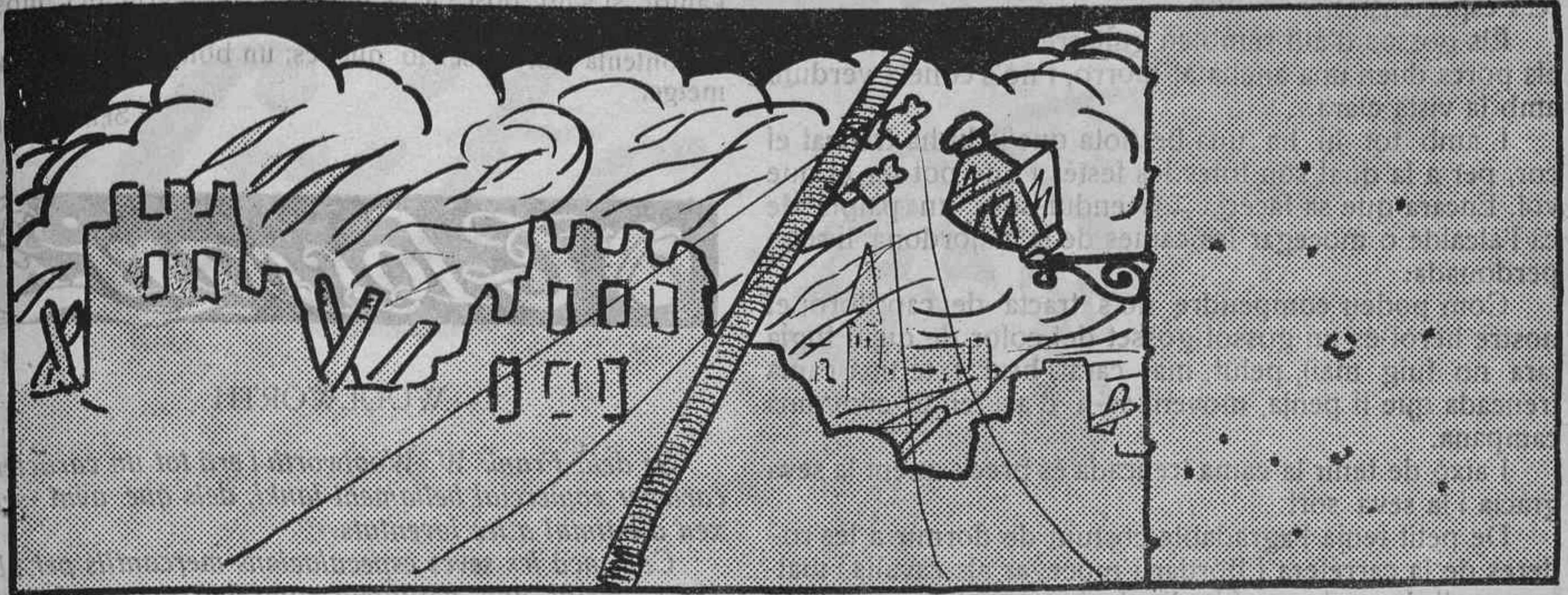

La bèstia consentida

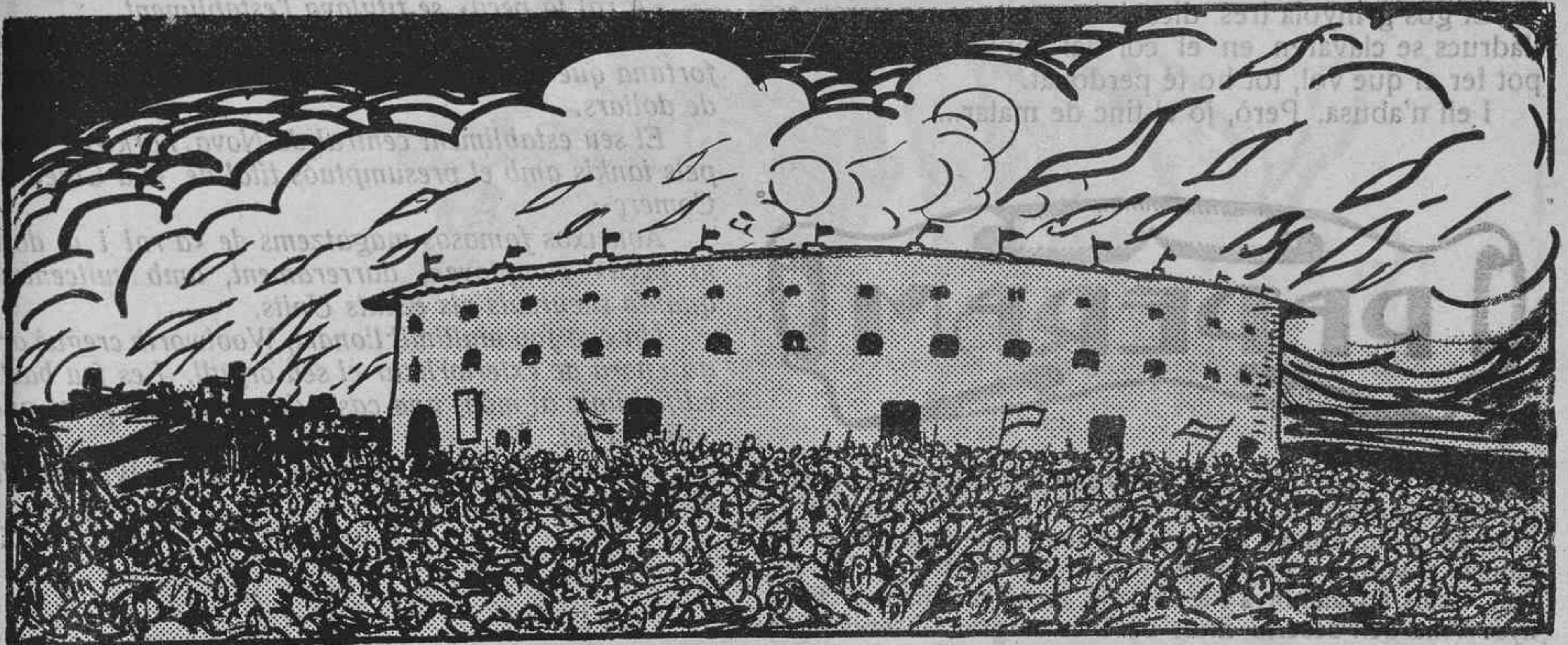

Es un poble de gent crudel. Per a matar un conill, en contes de donar-li clatellada, li arrenquen un ull, el posen cap per avall i el deixen escolar de gota en gota; quan volen menjar pardals amb sanfaina els desnien i les noies els hi tallen el caparró amb les estisores de brodar, o els xicots els hi axafen amb els dits; ni cavalls ni matxos saben el què son unes xurriaques, en canvi son catedràtics en lo referent a la vara i les cinquanta maneres de

SITUACIÓ UNIVERSAL

A Rússia: Revoltes.

A Espanya: toros.

A tot arreu: gana i són.

pegar i burxar el ventre i les anques, inventades per carreters especialistes.

Els gossos d'allí semblen guitarres; gats no n'hi han; els porcs duen una anella al morro, i no's coneix verdum amb la vista clara.

I amb tot hi ha una bestiola que'ls hi ha trencat el cor, per a la qual son totes les festes i que pot fer el que vol. Encara que sa facècia fos endur-se'n un palpis de cà l'alcalde o mocegar les cames de la majordona, li seria perdonada.

Com podeu comprendre no's tracta de cap lloro; el nostre heroi és un gossot-gosset del color de quan fugia (ara no fuig mai), pelut, mal carat, brut i té una cama trencada que li penja, movent-se-li d'ací enllà com una campana.

I aixó de tenir la cama trencada és precisament la seva gràcia i la seva sort.

De petit tenia l'agradable costum de dormir a les roderes de la carretera i bordar i mocegar als cavalls i matxos que'l despertaven. Un dia devia estar ubriac o badava i un carro menat per un carreter adormit li passà per sobre la pota. Aquesta va rompre's.

El gos grinyolà tres dies i tres nits sense parar; sos lladrucs se clavaren en el cor del poble i d'aleshores ja pot fer el que vol, tot ho té perdonat.

I ell n'abusa. Però, jo el tinc de matar...

ALELUYAS, per *Santiago Vinardell*.—El distingit escriptor periodista autor d'aquest llibre és un home senzill que té un gran cor i l'ha abocat tot en les pàgines que tenim a la vista. Consta el volum d'una sèrie de visions i quadres de la realitat, vistos a Catalunya i a Castella, en sa major part. El senyor Vinardell descriu molt bé i és un gran observador de les petites coses. Es, sobre tot, naturalíssim i clar. Les seves narracions són curtes, massa curtes, perquè hom voldria que duressin més, tal és la simpatia amb que es llegeixen. També voldríem, egoisme patriòtic—que tota la seva primera part, les «auques» que's refereixen a Catalunya haguessin sigut escrites i publicades en català. Però... alabat sigui Déu!... lo que més convingui.

Fa de obertura al llibre un retrat literari del autor, escrit pel reputat contista Ramon Gómez de la Serna.

Són molt de alabar els *ninots* que acompanyen al text, magnífics dibuixos-caricatures grabats al boix, originals de E. Cristòbal-Ricart.

ARGELAGA FLORIDA, per *J. Roig Raventós*.—En Roig i Raventós és un excel·lent contista català. En molt poc temps s'ha col·locat a la capdavantera dels nostres autors. La seva prosa és sucosa y lleugera a la vegada; les seves rondalles són interessants i plàcides. En el volum que d'ell acaba de publicar *l'Editorial Catalana* hi consten unes quantes novel·letes, algunes de les quals han sigut premiades en diferents certàmens, i que denoten a les clares lo molt que ha avançat en el camí literari l'afortunat prosista. *Argelaga florida* és un llibre que fa honor a la biblioteca a que perteneix i que serà llegit amb veritable fruïció per tots els bons aficionats a les nostres lletres. El seu principal mèrit, a part les qualitats purament literàries, és el gran interès dramàtic de moltes de les seves narracions. Això i la facilitat que'ns demostra en els pas-

saiges dialogats, sempre justos i reals, ens fa creure que l'autor, si s'ho posés a la barretina, acabaria per mostrar-se'ns també un bon dramaturg. Però l'home sembla que s'accontenta amb ésser lo que és: un bon escriptor i un bon metge.

SEPT SCIENCIES

WOOLWORTH

Se deia Frank W. Woolworth i era tot un caràcter; un caràcter comercial bellament ianki, dels que avui serveixen d'estímul a les joventuts.

Començà les seves especulacions mercantils per allà al 1880, obrint una botigueta, una barraca, en la qual hi venia petits objectes, futeses i joguines. Inaugurà el negoci amb un capital de cinquanta dollars.

«A ral la peça» se titulava l'establiment.

I de ral en ral, Woolworth arribà a fer-se amo de una fortuna que molts la fan ascendir a seixantacinc mil·lions de dollars.

El seu establiment central de Nova York era nomenat pels iankis amb el presumtuós títol de «La Catedral del Comerç».

Aqueixos famosos magatzems de «a ral i a dos rals la peça» comptaven, darrerament, amb vuitcentes cinquanta sucursals als Estats Units.

Un cop fou multimil·lionari, Woolworth cregué arribada l'hora de exterioritzar el seu orgull. I es feu bastir un edifici únic al món; una casa de cinquanta pisos que desafies el cel.

I quan la casa fou feta per l'Orgull, Woolworth fou desfet per la Mort.

XARAU

Lo que arribaran a veure

LA conversa és entre uns amics aficionats a fer córrer els cavalls, volejar coloms, i seguir als esparvers que fan cercols en el cel. Ells se estan ajassats a terra, no fan res amb mans ni cames, però no deixen tranquil·la la imaginació i els plau fitar lluny. Tant, que ells que no pensen en l'endemà, se preocupen del pervindre dels fills de sos renets i molt més lluny.

—Voleu dir que el món no gira més depressa?

—N'estem quasi segurs. Això de que es passés tan temps per a anar del carro a la tartana i de la tartana a la diligència; no lliga amb aquest saltar de la diligència al tren, i del tren a l'automòbil, i de l'automòbil a l'aeroplà.

ALS BANYS

—I si prengues-sim un quarto de família?...
 —Cà, dona!... Es poc. Avui una família en necessita molts, de quartos.

—Ja hem anat depressa, ja. Mira que telègraf, telèfons, radiogrames...

—Es lo que vos dic, la terra ha prèns l'embranchida com un sarauista foll que dancés el ball de socis. Ens fa dar voltes de foll i en quatre anys correm més i fem més via que abans en tota una llarga vida.

—Per això no's volia morir la vella.

—Per això hi han poca-soltes.

—M'agradaria que fos veritat allò de que tornem a nèixer.

—Pot-ser naixeries cuc.

—I tú burro sense palla. Calla, m'agradaria tornar a nèixer d'aquí mil, mil cinccents o dos mil anys i saber lo que passa.

—Llegeix la màquina d'explorar el temps.

—En Wells és un embustero. Calla, i rumia amb mí.

—Què deurà menjar la gent? com aniran vestits? Com se gueriran i com se mataran?

—Ui! quantes coses vols saber. Potser ja no hi haurà gent.

—I ara?

—Figura't que'ns tornessim com la Lluna; un planeta dissecat. Un cos que no sua pels rius, fonts i fontetes; ni respira pels volcans; que no te pèl de boscos, ni de camps de blat o moresc; sense singlot de terratrèmos, ni res, vaja. Com ja t'he dit: dissecat. Nosaltres que som les puces i els polls, posem que els aviadors siguin els mosquits d'aquest, com que no sabriem on picar, no tindriem aliments i moririem. M'agradaria saber que vindries a fer

una Lluna més grossa però apagada com els volcans de Olot, que són lo més apagat de la terra.

—Calla, calla mal cristià, mentre hi hagi terra hi hauran homes. Que no saps que tenim de trobar-nos tots a la vall de Josafat?

—Ara m'has mort. Tens raó i la raó a un moro.

—El moro ets tú, descregut. Tornant a lo que dèiem, m'agradaria veure lo que passarà d'aquí dos mil anys i ésser-hi.

—Potser coneixeries l'Anticrist.

—Cert; i veuria baixar al profeta Elias sobre son carro de foc.

—Com vos l'imagineu el carro igni del profeta Elias.

—Home, les rodes deuen ésser com les de focs de artifici. Rrrrrrr... pam! rrrr... pum! rrr... pim!

—I estiraran?

—Sis coets que respiraran estrelles de tots colors.

—Una la Chelito.

—Calla!

—Sí, home, la verda.

—Per fanals uns focs de bengala com els que encenen quan passa Nostre Senyor a la processó del Corpus.

—Sí, i darrera unes carretilles que aniran fent: Pam! pam! pam!

—Què vols dir?

—Que t'has inventat un automòbil de pirotècnic. Veste'n a vendre l'idea a «El Relámpago», que el construirà i farà que cremi en la festa major de Badalona.

A LA PLATJA DE LA BARCELONETA

—Que fas el mort?...
 —Més val fer-se'l un mateix que no pas que il facin.

—El senyor regidor de tanda...
—Es inútil, hoy no le podrá ver, porque tiene la setmana.

TELÓ ENLAIRE

BOSQUE

Crisi total d'empresaris i, en conseqüència, suspensió de funcions, fou el motiu per a que per terme de quatre dies ens vegessim privats de delectar-nos amb el «Bel canto» quotidià. Afortunadament i al revés dels senyors de la «Meseta» que necessiten una setmana per a formar governs, aquí s'ha resolt amb més rapidesa i bon acert pujant al poder el senyor Plantada, amb moltes esperances i unes ganes de treballar que per a ells les voldrien aquells senyors de la terra de la «Tia Javiara».

S'ha fet una selecció de personal i al mateix temps s'han contractat artistes que injustament havien estat exclosos dels cartells de la primera temporada, com són la senyoreta Callao i el bariton senyor Valls. Ara falta que ben prompte poguem sentir-hi a En Mulleras, excel·lent tenor que considerem que és indispensable en tota temporada d'òpera que es doni al «Bosque».

Amb *Sanson e Dalila* començà la segona temporada per a presentació de la gentil i eminent soprano senyoreta Callao, així com també el jove tenor senyor Brunet qui feia el seu debut de la primera. Sols devem dir que el públic li tributà una sorollosa manifestació de simpatia tan prompte sortí a l'escena com també al finalitzar els actes en justa compensació al seu acurat treball. Del segon devem fer constar (sempre tenint en compte que tot just comença) que causà molt bon efecte al nombrós públic que l'escoltava, ja que és tenor d'una potentia i molt ben timbrada veu a l'ensemps que es mou molt bé en l'escena.

Del baríton senyor Valls ja no cal dir-ho que complí a

discreció el seu deure. *Rigoletto* i *Gli Ugonotti* resulten també dos acontereiments, puix tant la senyoreta Rosales, que feu una «Gilda» ben acceptable, com la Borgi i els senyors Santhuy, Marqués i Dandria que compliren molt bé en els seus respectius papers fent uns admirables conjunts.

El públic cada dia més nombrós i amb més entusiasme. Això fa que hagi marxat aquella tristor dels darrers dies de la passada tongada fins a l'extrem de que el «gran» Pepet ja us rebí a la porta amb aquella cara d'home satisfet, lo que fa preveure que la nova temporada serà de llarga durada profitosa per al públic i beneficiosa per a la Empresa.

PRINCIPAL-PALACE

Las Verónicas se titula una joguina en tres actes, lletra dels senyors Muñoz Seca i Fernández, música d'En Vives, estrenada darrerament.

L'obra en sí no val gran cosa: un grapat de incongruències sense suc ni bruc, escenes inversemblables, quatre xistos i un parell de *trucos* a la madrilenyà. Heu's aquí tot.

El públic, el bon públic hi rigué de tant en tant amb rialles grasses i això salvà als autors d'un segur fracàs.

Més ben dit, lo que salvà del fracàs a l'obra és la música, que resultà aixerrida i inspirada de debó. Molts dels números foren aplaudits amb xardor per la nombrosa concurrència. Sobre tot el chor de col·legials i el duo del segon acte són de mà mestre i valgueren a

don Amadeu justíssimes ovacions. De presentació escènica, molt bé. I l'execució i la direcció més que voluntarioses.

NOVEDADES

Al «Novedades» debutà el dia 16 una companyia de varietats formada pels celebrats artistes *Moreno?*, *Troupe Balaguer*, *Goyesca*, etc., i la notabilíssima i gentil dansarina valenciana *Helena Cortesina*, a qui hem aplaudit en el seu selecte repertori de danses, especialment en els valsos de Chopin «Poupée» i «Pierrot» i en la bonica adaptació coreogràfica de Gluck «Joc de disc». Aquesta jove artista, de gust exquisid en escollir la música i d'excel·lent presentació, està cridada a obtindre grans triomfs en la seva carrera artística.

Dissabte va debutar en aquest teatre la celebrada maquieta *Amàlia d'Isaura*, prou elogiada de tothom per a què en fem ara la crítica. Afegirem tan sols que aquesta vegada se'ns presenta més acabada i més completa que mai en una sèrie de tipus nous que són una delícia. Cada cançoneta, cada monòleg que estrena, val una ovació a l'exquisida artista.

Vaja, que, o molt ens enganyem, o tenim *Isaura* per a dies.

CAMPANYES D'ESTIU

L'altre dia tinguérem ocasió d'aplaudir, al «Teatre Colomer» d'Arenys de Munt, la popular companyia dramàtica Illa, constituïda per prestigiosos aficionats de Mataró, entre els quals, demés d'un bon quadro d'artistes mascles (l'Illa, En Miró, En Catarineu, etc.), hi figuren les simpàtiques i estudioses senyores i senyoretetes Illa, Mas, Vila, Daví, Colomé, E. i M. Tarrós, i C. i S. Saula.

Ens obsequiaren amb una representació de *La filla de la mar*, d'En Guimerà, que sortí molt rodona; demostrant, els voluntariosos aficionats, que saben pendre's al seriós això de l'art de Talia, per la qual cosa es fan mereixedors de la nostra més coral felicitació.

Petició a muntanya

Ja que no puc trobar-me entre vosaltres
fent broma, escrofollant espigues seques,
sots l'abric funerari d'un llum d'oli
a l'hora de pa i el plat de mongetes,
l'arengada a la brasa, el bitxo, els tragos,
el pa de blat eixut, d'ullades llesques,
perquè els meus alts desficiis de patriota
trobin un atenuant, quan menys envieu-me,
passada pel cedaç, rossa i torrada,
dos quartans de farina amb coixinera.

Com m'hi sento cluc d'ulls, colgat d'espigues,
estripant les planxades fulles fresques,
arrelant en els secs de les verjures
els cabells dels mostatxos que'ls hi pengen!...

Com m'hi trobo llençant les erugaces
fartes de grans lletosos, mig negrenques!,
com m'hi trobo apartant les més neulides
que torra el foc i els grans més tous reventen!

Com m'hi trobo deixant les fulles ràncies
que no fan per les màrtegues, replenes,
somniaire de pobres, que prest perd les molles
i del abatiment no se'n aixeca!

Com somnio amb les fulles més raquíques,
amb nusos forts lligant-les a parelles

fins omplir de penjolls uns pins cadàvers,
mancos com aquells nens i aquelles nenes
que'ls vàndals del kronprinz *afavoriren*
amb el tall acerat de tantes eines!...

* * *

Al balcó llargarut del mas Faluga,
amb quin goig li ompliria les costelles,
donant a Sol i pluges, vents i boires
el fruit groc que'ls pardals tant hi granegen
pesi a la creu vestida vigilant-los,
les mànegues, penjant, la musca enrera.

Amb quin gust un cop seques i al forn cuites,
pel tall d'una xapina rescant fermes
veuria caure els grans, enllepolint-m'hi,
remugant-ne amb dalè de l'infantesa!

Amb quin goig al molí me cremaria
la mà al peu de la mola, al caure roenta
la farina que amb sucre barrejada
era lleminadura predilecta!...

* * *

Recordant el plat ras del desdejuni
alçant-se en espiral, com dient: —Menge'm!
el fum engrescador, alimentici
que brou de butifarres farumeja,

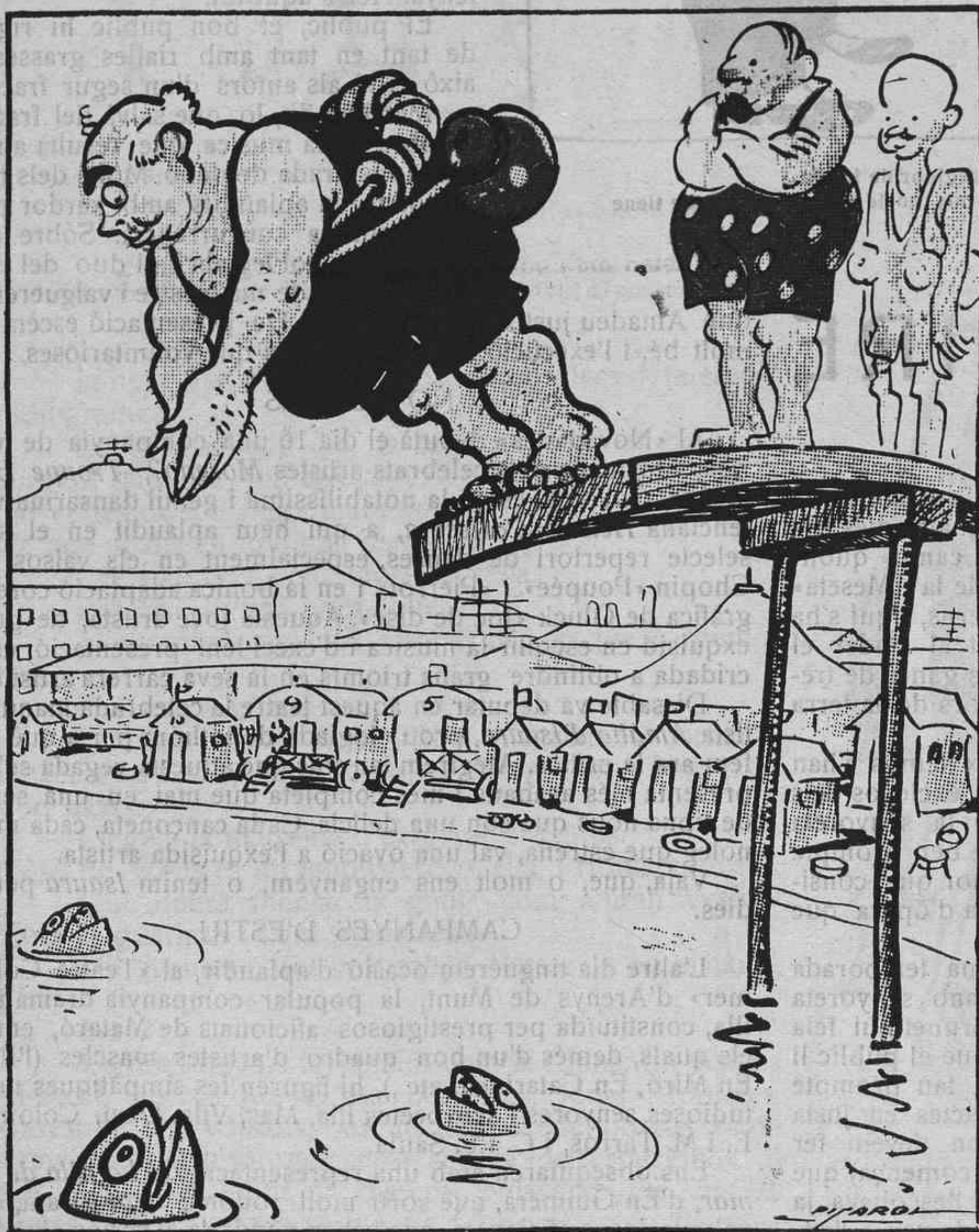
me daleixo el mateix que una criatura,
i se m'obren les portes saliveres.

Aquella crosta excel·lentment teixida
sobre el motllo del plat, les bolves negres
d'alguna butifarra a prenys, molçada
reventada ballant per la caldera!...

* * *

—No pagueu ports, digueu li al noi del
que si porta al matí les farinetes [Xeno
no les pugi al quart pis que's cansaria
en và, doncs som a fora; la portera
té l'ordre de guardar-nos el recado
i de pagar-li ports i propineta.

J. COSTA I POMÉS

El llus.—No t'hi tiris, home, que ja som prous.

**Aquest número ha passat
per la censura militar**

Esquellots

Tothom s'ha estranyat de que En Cam-
bó no hagi sigut cridat a Palau per a do-
nar opinió sobre la darrera crisi.

No és tant d'estranyar com això.
Inconvenients de mostrar-se farruco.
Val a dir per això que nosaltres ens el
estimem més així... i per molts anys!...

☉

Divendres passat se celebrava la festa
nacional de la República de Colòmbia.

Un ramblista que se'n enterà exclamava:
—La festa de Colòmbia?... Ai ai!... Es
estrany que la «Colombòfila» no hagi posat
bandera!...

Els cassos de verola escaducers que veníem patint a Barcelona, s'han convertit darrerament en una veritable passa.

Es que la senyora Epidèmia s'ha volgut compadir de nosaltres. Devia sapiguer que escassejava el blat, el morsec i altres matèries de càl graner.

I l'Epidèmia ha dit:

—Aquí em teniu!. . No us queixareu per grans.

Llegeixo en una nota oficiosa de di lluns passat:

«Solo queda farina en Barcelona para un par de días»

Comentari d'un pràctic:

—No hi ha farina altre cop?.. Això portarà *cua*.

S'han divertit de valent els senyors inscrits a la *Setmana Municipal*.

Dugues dotzenes de discursos, visites al Camp d'aviació i al Port, festes al Turò Parc i a Belles Arts, funció catalana al «Tívoli», banquets..

Vinguen festivals... per als senyors alcaldes i secretaris i per al pobre veí vinguen contribucions i cèdules noves.

Això no ha sigut la *Setmana Municipal*; això ha estat la setmana dels tres dijous.

Ja tenim govern nou.

Es a dir, el teníem a l'escriure les presents ratlles, perquè ara, quan vostès les llegeixin, probablement ja l'hauréu canviat altra vegada.

El govern nou és presidit per En Sánchez Toca, l'home del nas. Com si diguessim, estem presidits per un elefant.

Ai, ai, pobres de les formigues!

La Mancomunitat Catalana s'apressa extraordinàriament a construir carreteres.

Es una febre veritablement *de cavall* la que tenim actualment en això del ram de camins i caminets.

Lo que deu dir En Puig i Cadafalc davant de les circumstàncies:

—Ara tot és *graba*?.. Doncs ara és l'hora de fer carreteres!...

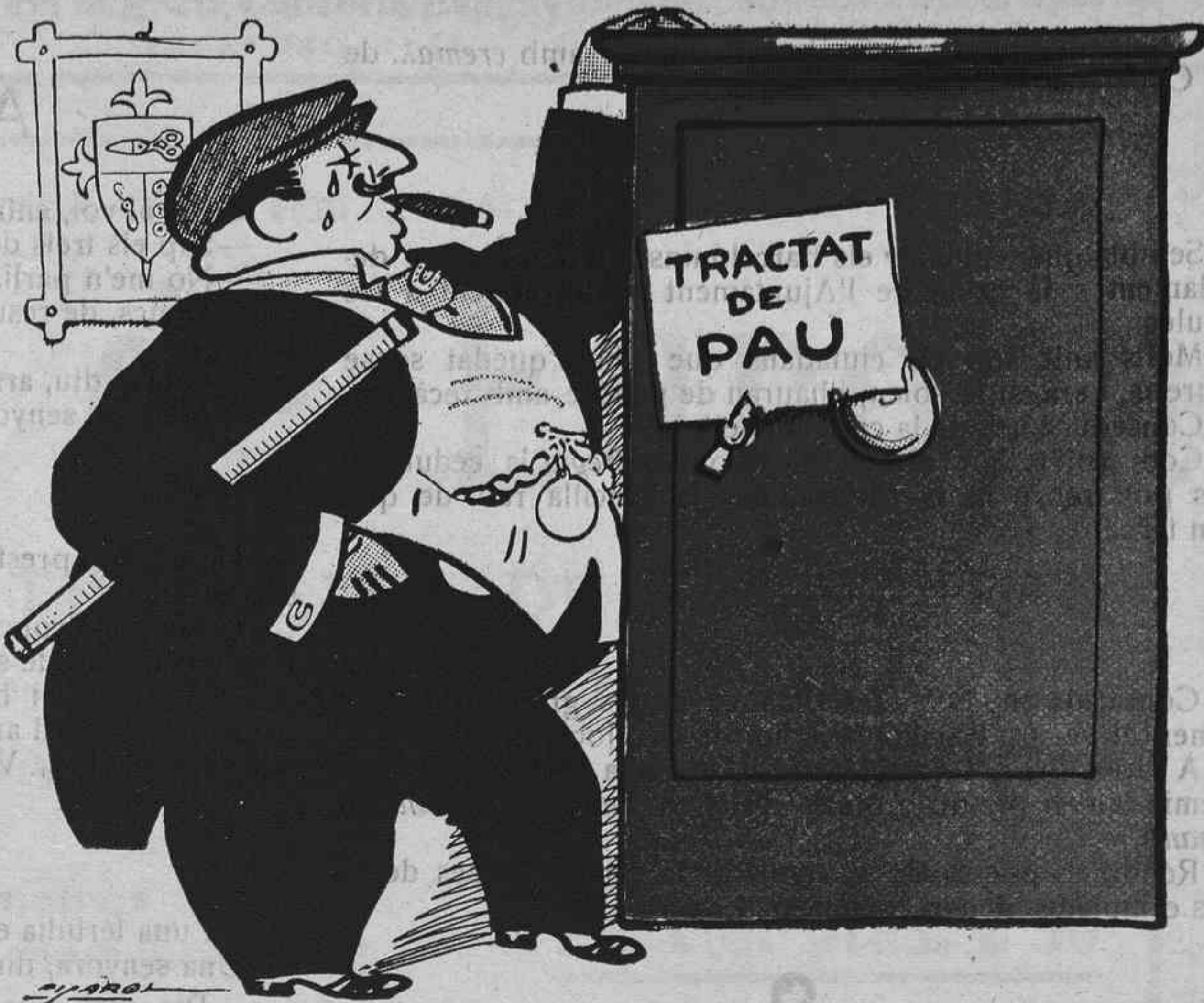
Amb motiu de la visita que ens ha fet una caravana de senyorettes franceses diu un diari:

«Las excursionistas se mostraron admiradas del grandioso espectáculo que ofrece Barcelona desde la cumbre del Tibidabo.»

Les amables francesetes són molt gentils.

Sí, senyores, sí, Barcelona és molt bonica.. Sobre tot vista de lluny; des de'l Tibi.

Si s'endinzen... ja no li trobaran tant.

EL FABRICANT GUERRERISTA

—Tu sí que m'has ben divertit, que m'has vingut a sellar la caixa!...

Coses de la canícula.

Hem entrat, sembla, a una pintoresca tanda de crims misteriosos.

No estan mal; constitueixen la vianda del temps.

Ara que els teatres han tancat quasi tots les seves portes, en un lloc o altre té de fer-se el drama i la tragèdia...

I és clar, de l'«Apolo» ha saltat la senyora Talia al mig del carrer.

A prop de quaranta composicions se presentaren a Concurs, en el premi de 500 pessetes, ofertes al millor himne patriòtic català; i ara el jurat estima que no deuen adjudicar-se.

Oh, là là!...

Per què no s'adjudiquen?

Perquè no s'ha presentat cap himne que tingui prou mèrits per a ésser premiat?... Sí que són raquífics els nostres poetes!... Què s'és fet, doncs, de la musa patriòtica?...

Però molt ens temem que la causa de no haver-se adjudicat sigui la basarda de donar a llum la composició preterida, a causa del tema.

Les circumstàncies no estan per a estridències catalanes i... tot pot haver estat culpa de les circumstàncies.

El fet és que ens havem quedat sense himne.

«Sort que encara ens resta pis, segell i bandera»—diria En Rusiñol.

Havent-se declarat en vaga els cambrers d'un popular cafè de la Rambla, aquests dependents foren substituïts, de moment, per una colla de llímpia-botes.

No és que sigui un excés de polidesa, la pensada del cafeter, però vajal!...

Amb aquestes barreges de *llímpies al cafè* i els cambrers vaguistes que ara hauran de fer de cira-botes, qualsevol dia

ens netejaran les sabates amb cafè i llet o amb crema... de can Culleretes.

Sembla que enguany els barcelonins no han respost degudament a la crida de l'Ajuntament en lo referent a les cèdules.

Molts mils són els ciutadans que s'han quedat sense treure-la, i ara, si la volen, l'hauran de pendre amb recàrrec.

Conseqüències de la crisi monetària!

Com volen que el bon barceloní es tregui la cèdula, si no's pot treure ni la camisa, per la sencilla raó de que no'n té?...

Com cada any en aquesta època de les grans calors, ha començat per tot Catalunya la florida dels Jocs Florals.

A Granollers, a Sant Martí, a Gràcia, a la Barceloneta... premis i més premis, i molts d'ells en *quatrini contanti e sonanti*.

Renoï, els poetes de la «colla de la gana», quines dents més esmolades deuen començar a tenir!

Notes de casa:

De l'«Orfeó Gracienc» vàrem rebre una atenta invitació per al «Concert de Piano-Alexandre Vilalta» que's celebrà diumenge a la tarda.

L'Alexandre Vilalta és un noi de dotze anys que se'ns presenta ja com un virtuós de cos enter. En la *Patética*, de Beethoven, en els *Estudis* de Chopin i en totes quantes composicions difícilíssimes executà el petit concertista, se guanyà amb justícia el cor del auditori.

Bons *bístecs*, i a fer-te gran,... que la glòria et somriu, *Alejandritol*...

ACUDITS

Cullit al vol, entre veïnes.

—Sap els trets de l'altre dia?

—No me'n parli.

—Doncs, de resultes del *susto*, el meu noi s'ha tornat tartamut.

—Què'm diu, ara!... I ho és molt de tartamut?

—Molt, no senyora. No més tartamudeja quan enraona.

Un cèlebre prestidigitador està fent un jòc de mans sensacional.

Crida a un concurrent qualsevol, i ràpidament puja al escenari un noi de sis anys.

—Aquí no hi ha trampa, senyors!—exclama—Jo no'm poso mai d'acord amb ningú. An aquesta criatura no l'he vista en ma vida... Veritat, nen?

—Sí, papà.

En una tertúlia es parla de coneixements políglotes.

Una senyora, dirigint-se a un senyor calvo:

—Per cert, que m'han dit que vostè domina totes les llengües.

El senyor, amb modèstia:

—Totes, no senyora. La de la meva sogra encara no he pogut dominar-la.

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20

Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Oim, 8
BARCELONA

Si teniu el cabell malalt gasteu **CAPILAR AMERICANO**

Exit grandios contra la **CAIGUDA DEL CABELL**
Activa ràpidament la **SORTIDA I CREIXEMENT**
IMPEDINT INSTANTÀNIAMENT LA CAIGUDA.

Preu: **6'50**
pessetes estolx

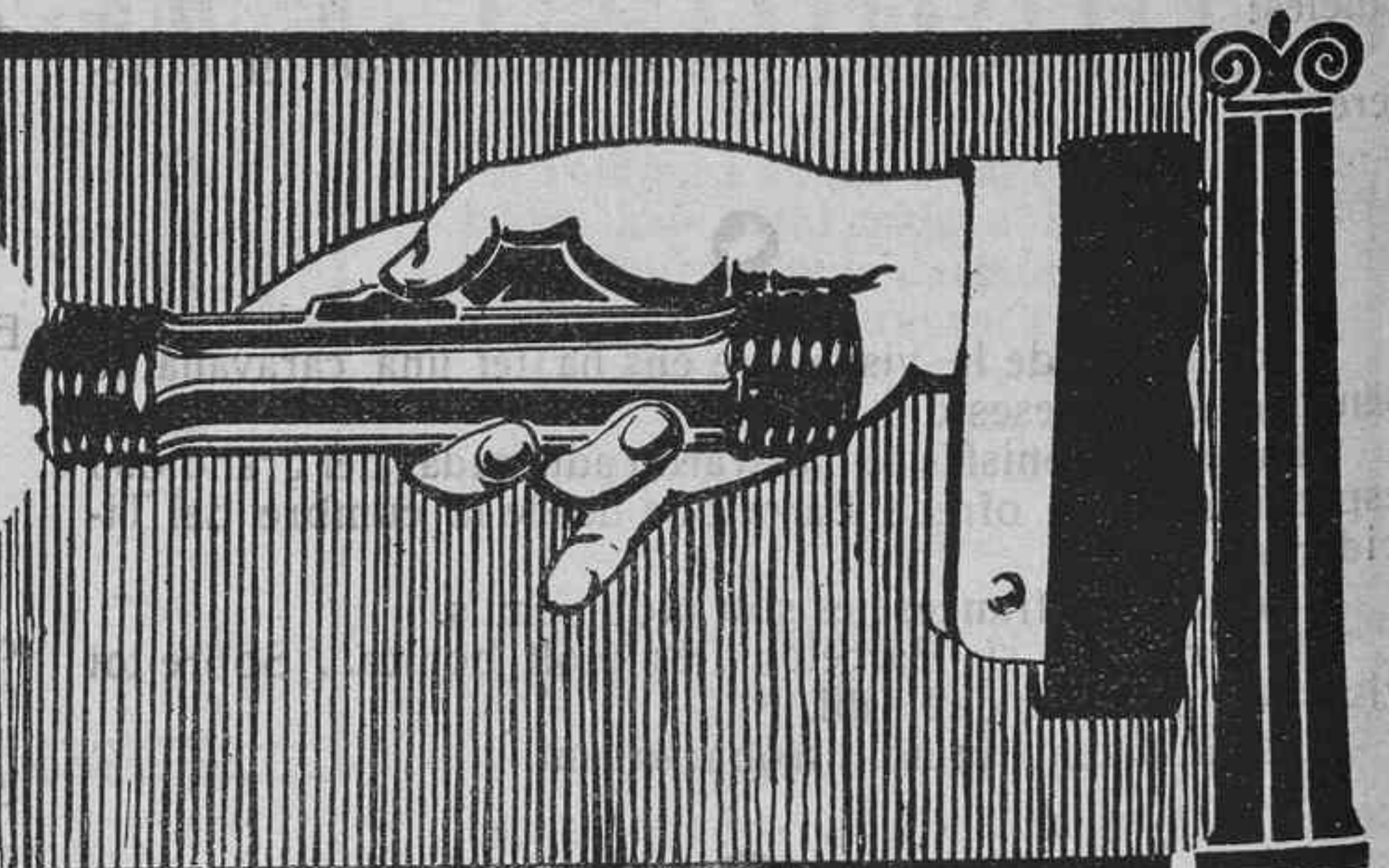
Se ven a totes les Perfumeries i Drogueries
DIPÒSIT GENERAL:
J. ICART, Clarís, núm. 10.—BARCELONA

AL CAMP I A LA CIUTAT

amb una làmpara de mà i pila elèctrica

MASTER

tindrèu sempre llum blanca i permanent

Antoni López, llibreter, Rambla del Mig, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: apar. n.º 2
TELEFONO 4115

LA PRÓXIMA SEMANA SE PONDRÁ A LA VENTA

Mapa de Europa

CON LA RECTIFICACIÓN DE FRONTERAS
• DESPUÉS DEL TRATADO DE PAZ
FIRMADO EN VERSALLES EL 28 DE JUNIO

Mide 70 × 93 centímetros impreso
a cuatro tintas sobre magnífico papel

Precio: ptas. 2'50

Pueden nuestros corresponsales formular los pedidos

Pessigolles fines

Anécdotas salades i acudits picants sobre les dones i l'amor

Pessetes 0'50

J. BURGAS (Mayet)

Llibre dels petons

(Amoretas a cau d'orella)

Pessetes 0'50

Mancomunitat de Catalunya

L'Obra realitzada Anys 1914-1919

Un volum 8.º, pessetes 10

Biblioteca Novelesco-Científica

DE LOS ANDES AL CIELO

por el CORONEL IGNOTUS

Un tomo

Ptas. 3

S. y J. Alvarez Quintero

LA MADRECITA

CUADROS DE COSTUMBRES

Un tomo

Ptas. 3

EL QUART DOLS Laminadures del cor

Pessetes 0'50

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravíos, si no's remet, además, un ral per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

LES SENYORES SUBSISTÈNCIES

— Mira-te-les, Pau!... D'ençà que van en automòbil, que no's volen fer amb nosaltres.